

Zbezrozmernovanie

1. Zbezrozmerniť rovnicu pre matematické kyvadlo s tlmiacim členom,

$$\ddot{\varphi} + \frac{g}{l} \sin \varphi + \lambda \dot{\varphi}^2 = 0.$$

2. Zbezrozmerniť rovnicu pre voľný pád s homogénnym tiažovým zrýchlením g ,

$$\ddot{h} + g = 0.$$

3. Zbezrozmerniť rovnicu pre úlohu 3a.7 (strana 10-11 zo zbierky úloh),

$$\ddot{\vartheta} + \frac{g \sin \vartheta + R \dot{\vartheta}^2}{l - R\pi/2 + R\vartheta} = 0.$$

4. Zbezrozmerniť rovnicu pre pohyb v Newtonovskom gravitačnom potenciáli,

$$\ddot{\vec{r}} + \frac{\kappa M}{r^3} \vec{r} = 0.$$

5. Zbezrozmerniť zákon zachovania energie pre harmonický oscilátor,

$$E = \frac{1}{2} m \dot{x}^2 + \frac{1}{2} m \omega^2 x^2.$$

Riešenia

1. $\varphi'' + \sin \varphi + \lambda \varphi'^2 = 0$, kde čiarka označuje deriváciu podľa τ , $\tau = \sqrt{\frac{g}{l}} t$, φ zbezrozmerniť netreba a λ je tiež bezrozmerné.

2. $\zeta'' + 1 = 0$, kde čiarka označuje deriváciu podľa τ , $\tau = \sqrt{g/h_0} t$, ζ je bezrozmerná výška, $\zeta = \frac{h}{h_0}$, a h_0 je typická výška, napríklad výška, z ktorej teleso zhadzujeme.

3. $\vartheta'' + \frac{\sin \vartheta + \alpha \vartheta'^2}{1 + \alpha(\vartheta - \pi/2)} = 0$, kde čiarka označuje deriváciu podľa τ , $\tau = \sqrt{\frac{g}{l}} t$, ϑ zbezrozmerniť netreba, a α je bezrozmerný pomer polomeru valca a dĺžky lanka, $\alpha = \frac{R}{l}$.

4. $\vec{\xi}'' + \frac{\vec{\xi}}{r_0^3} = 0$, kde čiarka označuje deriváciu podľa τ , $\tau = \sqrt{\frac{\kappa M}{r_0^3}} t$, $\vec{\xi} = \frac{\vec{r}}{r_0}$, a r_0 je typická vzdialenosť, napríklad hlavná polos.

5. $\xi'^2 + \xi^2 = \frac{2E}{m\omega^2 x_0^2}$, kde čiarka označuje deriváciu podľa τ , $\tau = \omega t$, $\vec{\xi} = \frac{x}{x_0}$, a x_0 je typická výchylka oscilátora, napríklad amplitúda.